

**UCHWAŁA NR XXXV/223/2021
RADY POWIATU CZŁUCHOWSKIEGO**

z dnia 28 maja 2021 r.

**w sprawie przyjęcia "Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie w Powiecie Człuchowskim na lata 2021-2025"**

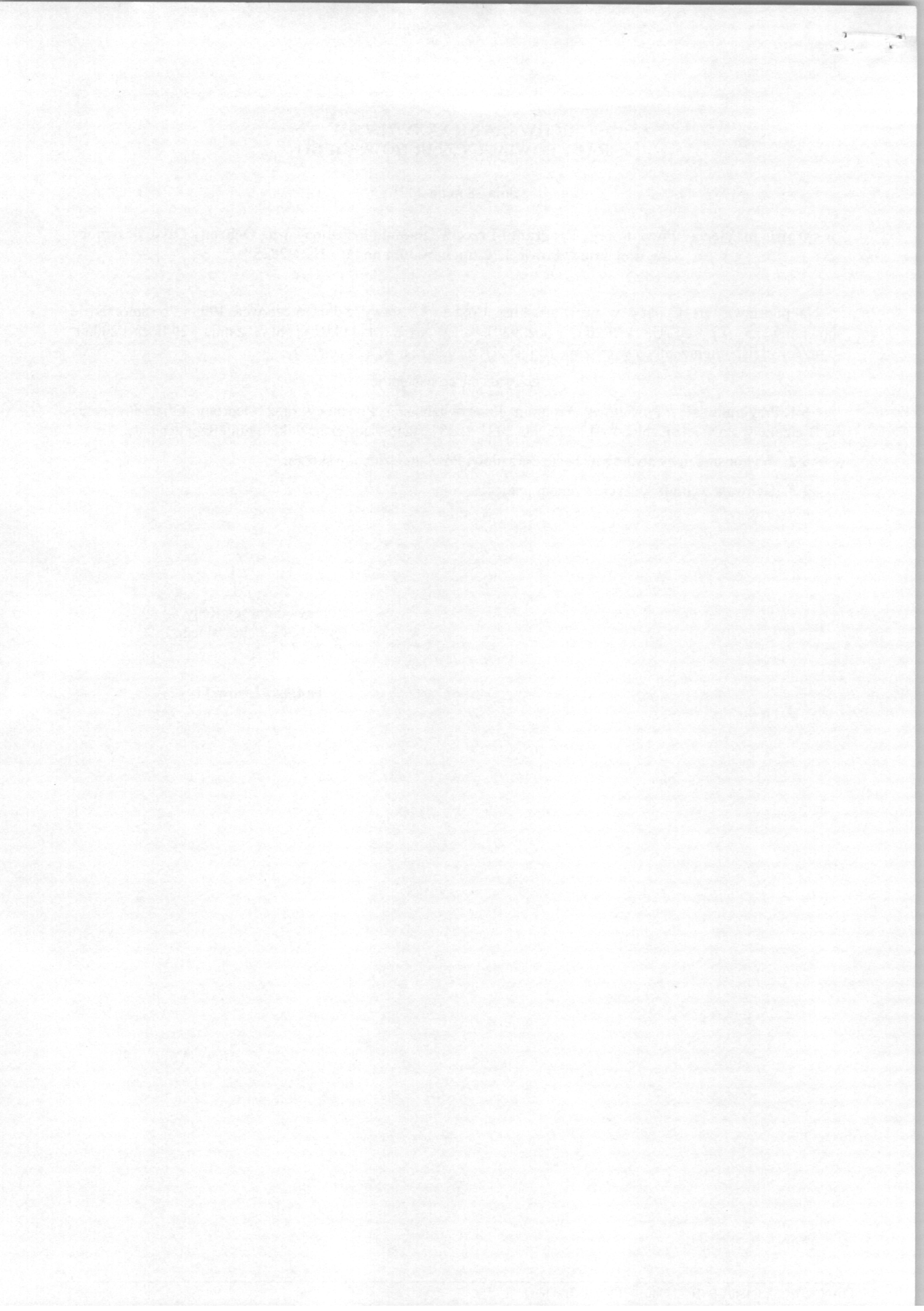
Na podstawie art. 12 pkt 4 w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 920) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz.U. z 2020 r., poz. 218 ze zm.)

uchwała się co następuje:

- § 1. Przyjmuje się "Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Człuchowskim na lata 2021-2025", stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Człuchowskiego.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu Człuchowskiego

Tadeusz Lisowski

Załącznik do uchwały Nr XXXV/223/2021
Rady Powiatu Człuchowskiego
z dnia 28 maja 2021 r.

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE W POWIECIE
CZŁUCHOWSKIM NA LATA
2021 – 2025**

Człuchów, kwiecień 2021

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Definicja i uwarunkowania przemocy w rodzinie.....	5
2. Formy przemocy.....	6
3. Charakterystyka sprawców i ofiar przemocy.....	8
4. Diagnoza i skala problemu w powiecie człuchowskim w latach 2017 - 2020.....	13
5. Zadania powiatu w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	16
6. Formy udzielania pomocy w powiecie.....	17
7. Adresaci Programu.....	18
8. Realizatorzy Programu.....	18
9. Przewidywane efekty realizacji programu.....	19
10. Zakończenie.....	19

Wstęp

Zjawisko przemocy od wielu lat uważane jest za istotny problem społeczny. W społeczeństwie panowało przekonanie, że przemoc nie jest zjawiskiem patologicznym. Odzwierciedlało się to w obyczajach społeczno - kulturowych, w mitach, stereotypach i właśnie przekonaniach. Powodowało to przyzwalanie na agresywne zachowania społeczne, co powodowało, że inni usprawiedliwiali te zachowania traktując je jako normalne.

Mity i stereotypy funkcjonowały w świadomości społecznej, jako zjawiska dozwolone usprawiedliwiający zachowania przemocowe. Takimi mitami są stwierdzenia:

- „Przemoc w rodzinie to „sprawa prywatna”.”
- „Sprawcy przemocy działają pod wpływem alkoholu.”
- „Przemoc w rodzinie występuje wyłącznie u ludzi z niższych klas społecznych.”
- „Prawdopodobieństwo doświadczenia przemocy ze strony obcego człowieka jest większe niż ze strony członka rodzin.”
- „Ludzie, którzy używają przemocy są chorzy psychicznie.”
- „To był jednorazowy incydent, który się nie powtórzy.”
- „Mężczyźni będący sprawcami przemocy domowej są z natury agresywni.”
- „Ofiary przemocy muszą zrobić coś, żeby „zasłużyć” sobie na przemoc.”
- „Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc.”
- „Gdyby naprawdę ofiara cierpiała odeszłaby od sprawcy.”
- „Gwałt w małżeństwie nie istnieje.”
- „Dziecko nie jest ofiarą przemocy, jeśli jest tylko jej świadkiem.”
- „Proszenie dzieci o pieniądze, występowanie o alimenty jest poniżające.”
- „Korzystanie z pomocy społecznej to wstyd.”
- „Przemoc jest wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.”

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.Nr 180, poz. 1493, z 2009r. Nr 206, poz.1589, z 2010r. Nr28, poz 146 i NR125, poz 842, z 2015r. Poz 1390), **przemoc w rodzinie jest to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób – członków rodziny, w szczególności narażający te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.**

Pierwsze badania diagnozowania przemocy zostały przeprowadzone w 2007 roku przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej z badań tych wynika, że przemocy w rodzinie doświadczył co trzeci Polak tj.: 36% społeczeństwa. Według raportu z badań przez Instytutu Badania Rynku i Opinii Publicznej Millward Brown SMG/KRC (na podstawie zespołów interdyscyplinarnych i analiz procedury Niebieskiej Karty) w 2012 roku 63 % przypadków przemocy występowała w gminach wiejskich, 24% w gminach miejsko-wiejskich, 13% w gminach miejskich.

Z najnowszych badań zrealizowanych na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pt. „Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie” przeprowadzonych w 2019r. wynika, że zwiększana jest świadomość Polaków na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz mechanizmów doznawania przemocy.

W sposób deklaracyjny zdecydowana większość Polaków nie myśli o przemocy w sposób stereotypowy i potrafi zidentyfikować zachowania przemocowe. Badanie ukazało, że 85% - 90% Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne. Może to świadczyć o coraz większej świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie. Wciąż jednak około 10% dorosłych uznaje różnego rodzaju przemocowe zachowania za normalne.

W badaniu kobiety i mężczyźni różnie postrzegają przemoc. W największym stopniu różnice dotyczą stwierdzenia „Rodzice mają prawo bić swoje dzieci”, z którym zgadza się 13% mężczyzn i 5% kobiet. Mężczyźni ogólnie w większym stopniu akceptują dopuszczalność analizowanych w badaniu przejawów przemocy. Najbardziej kontrowersyjna opinia na temat przemocy to stwierdzenie „Ofiary przemocy w rodzinie akceptują swoją sytuację”. W tej opinii Polacy podzieleni są po równo – po około 40%, a reszta społeczeństwa nie ma zdania.

Najbardziej wymagającym wyzwaniem jest kilkanaście procent ogółu społeczeństwa, które uważa, że lepiej nie wtrącać się w życie rodzin dotkniętych przemocą. Zdaniem profesjonalistów waga tego problemu jest dużo większa, bo ludzie po prostu boją się reagować lub nie wiedzą co zrobić gdy widzą przemoc. Z tego względu działania edukacyjne i kampanie społeczne w dużej mierze powinny koncentrować się na świadkach przemocy i na tym, jak należy reagować w sytuacji, gdy jesteśmy świadkiem przemocy.

1. Definicja i uwarunkowania przemocy w rodzinie

Przemoc jest działaniem celowym – zamierzonym, narusza prawa osobowe, nietykalność, wolność i godność człowieka.

Przemoc uniemożliwia obronę własną, powoduje szkody we wszystkich zakresach funkcjonowania człowieka, narusza podstawowe zasady życia społecznego, jest przestępstwem (art 207 kk) ściganym z oskarżenia publicznego. Według Konstytucji Rzeczypospolitej Polski z dnia 2 kwietnia 1997 r. Państwo czyli jej instytucje mają obowiązek chronić rodziny i osoby przed przemocą.

Światowa Organizacja Zdrowia (2018) sformułowała definicję przemocy, zgodnie z którą przemoc to **„celowe użycie siły fizycznej lub rzeczywiste, przeciwko sobie, komuś innemu lub przeciwko grupie lub społeczeństwu, co powoduje lub jest prawdopodobne, że spowoduje zranienie, urazy psychologiczne, śmierć, ból fizyczny, zaburzenia rozwoju lub deprivacje.”**

Powyższa definicja różnicuje przemoc na trzy kategorie: skierowaną przeciwko sobie, przeciw komuś innemu (interpersonalna) i przeciwko grupie.

W tym programie najbardziej interesuje nas przemoc interpersonalna, szczególnie domowa. Najczęstszą definicją przemocy domowej używaną w psychologii jest formuła opracowana przez Jerzego Mellibrudę (1998), który interpretuje przemoc jako **„ działanie lub rażące zaniedbanie dokonywane przez jednego z członków rodziny przeciwko pozostałym, wykorzystujące istniejącą lub stworzona przez okoliczności przewagę sił lub władzy i powodującą u ich ofiar szkody lub cierpienie godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie i zdrowie (fizyczne lub psychiczne)”**. (J.Mellibruda, 1998)

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem złożonym i niejednorodnym ze względu na wzajemne interakcje członków rodzin. Rodzina jest grupą społeczną, pewnym systemem elementów (składających się członków rodziny), w której pełnione są różne role, sposoby rozwiązywania konfliktów, wzajemna komunikacja.

W każdej rodzinie istnieje system władzy i posłuszeństwa. Formy dominacji i uległości związane są z przekonaniami i wzorcami wyniesionymi z poprzednich biologicznych rodzin, własnych umiejętności i sposobów reagowania na różne sytuacje społeczne. Postawy te są efektem przyjętych systemów wartości, sposobów komunikowania się z innymi ludźmi.

Na zjawisko przemocy w rodzinie mogą równocześnie nakładać się trudności życia rodzinnego wynikające z niskiego statusu materialnego, braku pracy lub pracy poza domem, trudności wychowawczych, zdrad małżeńskich, chorób w rodzinie, uzależnień od środków psychoaktywnych i alkoholu.

Przemoc nie jest zjawiskiem jednorazowym, jest procesem, tworzy cykle, toczy się zawsze w wymiarze dominacji i uległości (sprawca i ofiara). **Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca.**

2. Formy przemocy.

Przemoc fizyczna – naruszenie nietykalności fizycznej. Wszelkiego rodzaju działania z użyciem siły; bicie, popychanie, szarpanie, kopanie, policzkowanie, ciągnięcie za włosy, uszy, rzucanie przedmiotami, przypalanie papierosem, krępowanie ciała, duszenie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie.

Przemoc psychiczna – to naruszanie godności osobistej. Między innymi: krytykowanie, wyśmiewanie, lekceważenie, zawstydzanie, upokarzanie, narzucanie własnych poglądów, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, oskarżanie, obwinianie, stosowanie gróźb, izolowanie, czytanie korespondencji, ujawnianie tajemnic, krzyczenie, zabranianie, straszenie zabójstwem, grożenie użycia przemocy fizycznej, zabieranie dzieci bez uzgodnień, niszczenie lub grożenie zniszczeniem rzeczy, używanie wulgarnych i obraźliwych słów.

Przemoc seksualna – to naruszanie intymności osobistej. Zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli. Przymus może polegać na użyciu siły lub emocjonalnym szantażu. Wymuszanie pożycia seksualnego, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, krytykowanie zachowań seksualnych, komentowanie anatomicznych części ciała, ocenianie wyglądu.

Przemoc ekonomiczna – wiąże się z uzależnieniem finansowym od sprawcy, uniemożliwienie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny, okradanie, zaciąganie kredytu, zmuszanie do kredytów wbrew woli, sprzedawanie rzeczy bez uzgodnienia, włamywanie się do zamkniętego pomieszczenia, używanie rzeczy bez pozwolenia.

Zaniedbywanie – uniemożliwienie zaspakajania podstawowych potrzeb fizycznych, emocjonalnych. Naruszanie obowiązku opieki ze strony osób bliskich, pozbawianie pożywienia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, uniemożliwianie dostępu do kuchni, łazienki, łóżka, ograniczanie snu.

Inne formy przemocy:

Przemoc gorąca - to furia czyli dynamiczny gniew, agresywne zachowanie w celu wywołania cierpienia.

Przemoc chłodna - w sposób spokojny, systematyczny dążenie do opanowania i uzależnienia drugiej osoby. Przemoc polegająca na osaczaniu, ciągłym chodzeniem za kimś, uporczywym dzwonieniu w celu wyrządzenia krzywdy lub zastraszania.

Skutki Przemocy

Jeśli przez wiele lat doznawało się przemocy w relacji, w związku, w rodzinie to ma ona wpływ na życie osobowe w wymiarze fizycznym, psychicznym, społecznym.

Objawy fizyczne:

- okaleczenie ciała
- rany, stłuczenia,
- złamania,
- schorzenia jako konsekwencje urazów fizycznych.

Objawy psychiczne:

- zespół stresu pourazowego,
- poczucie zagrożenia,
- strach,
- lęk, napady paniki,
- bezsenność,
- zaburzenia psychosomatyczne,
- niskie poczucie wartości i godności,
- obniżona samoocena, poczucie małej własnej wartości,
- wycofanie się z kontaktów społecznych,
- zaburzenie seksualne,
- używanie środków autodestrukcyjnych, używek, alkoholu, narkotyków.

3. Charakterystyka sprawców i ofiar przemocy.

Sprawcą przemocy może być każdy, bez względu na zawód, pozycję społeczną, zamożność czy też płeć. Często sprawcy powielają wzory zachowań wyniesione z domu, nie radzą sobie z pełnionymi rolami (ojca, męża, matki, żony), mają pozycję dominującą w związku.

Nie ma jednego typu sprawcy przemocy. Osoby stosujące przemoc posiadają kilka cech wspólnych, które w większym stopniu się u nich ukazują niż u osób nie stosujących przemocy:

- *doznawanie przemocy w dzieciństwie* – według badań ponad 40% osób stosujących przemoc (i skazanych za to z art. 207kk) doznawała jej jak byli dziećmi, ponad 65 % twierdzi, że relacje między rodzicami były złe. W tej grupie możemy także wyróżnić sprawców jako: świadków przemocy w dzieciństwie (np.: mama bijąca rodzeństwo). A także osoby, które nie doświadczyły przemocy w dzieciństwie, a ją stosują;
- *przekonania i wartości* – część mężczyzn stosujących przemoc wyznaje przekonania, stereotypy, że kobieta jest „od siedzenia w domu”, sprzątania, gotowania, wychowywania dzieci i dbania o dobrą atmosferę, a mężczyzna od zarabiania. . Kobieta powinna umożliwić mu spokojny odpoczynek po pracy. Osoby te posiadają bardzo silne przekonanie o tym, że to co dzieje się w domu jest ich prywatną sprawą i nikt nawet, a może przede wszystkim służby, nie mają prawa się wtrącać w ich życie domowe. Mówią takie zdania: „*bo przecież żona i dzieci nic nie rozumieją, nic nie wiedzą o życiu*”, „*bo to ja – mąż i ojciec - zarabiam na dom i ich wszystkich utrzymuję*”, „*bo każdy w rodzinie powinien znać swoje miejsce*”;
- *przemoc jako forma wpływu* - zachowania przemocowe przynoszą im w miarę szybkie i wymierne korzyści, dlatego, że w dość szybkim czasie są w stanie dostać wszystko co chcą. Duża część sprawców ma autorytarne poglądy. Gdy kobieta ma inne zdanie niż mężczyzna jest to traktowane jako łamanie „zasad i porządku” – atak. Przemoc i agresja staje się metodą rozwiązywania konfliktów w domu. Porządek w domu jest też przez sprawców pojmowany w inny sposób. Uważają oni, że porządek jest wtedy, gdy członkowie rodziny w pełni akceptują zasady i poglądy narzucone przez sprawcę. Ich zdaniem poprzez bicie są w stanie otrzymać szacunek w oczach rodziny - w ostateczności pod przykrywką „szacunku” kryje się strach i lęk.;
- *manipulacja* - osoby przemocowe są w logiczny sposób wyjaśnić swoje zachowanie bagatelizując odczucia osób doznających przemocy z ich strony, jednocześnie negując obowiązujące normy i wartości. Próbuje odsunąć od siebie podejrzenia stosując wiele różnych taktyk manipulacyjnych;
- *trudności w radzeniu sobie z emocjami* – osoby stosujące przemoc mają duży problem z nazywaniem i odczuwaniem uczuć. Przeżywanie uczuć wydaje im się „niemęskie” i w konsekwencji prowadzi do odczuwania jedynie zdenerwowania, gniewu i złości.

Paradoksalnie sprawcy przemocy mają niską samoocenę, nie czują się pewnie w związku, przez co stają się zazdrośni, a potrzeba kontroli najbliższych jeszcze bardziej wzrasta. Czują się zagrożeni negatywną oceną innych osób, przeżywają lęk przed opiniami, sądami na swój temat. Częściej niż inni denerwują się co prowadzi do wybuchu „iskry” i odczuwania dużego gniewu. Niektórzy ze sprawców odczuwają wstyd po akcie przemocy, co wzmacnia w nich poczucie negatywnych emocji względem siebie. Niestety przyczyny wybuchu szukają w zachowaniu innych, a nie w swoim;

- *przemoc jako „zasłużona” kara* – niektórzy sprawcy sięgają po czyny przemocowe dlatego, że uważają, że ta osoba sobie „zasłużyła na karę”. Mają bardzo szczegółowo i na chłodno zaplanowany atak. Czasami zakazują ofierze płakać, czy też błagać o litość, a gdy nie posłuchają się, to powoduje to jeszcze większy gniew;
- *alkohol i inne formy ryzyka* - badania wykazują, że problem przemocy domowej występuje dwukrotnie częściej u rodzin, które mają problemy alkoholowe. Ze statystyk policyjnych dotyczących procedury „Niebieskiej Karty” wynika, że blisko 70% osób, wobec których interweniują policjanci w związku z przemocą w rodzinie, to osoby, które w chwili gdy krzywdziły swoich bliskich były pod wpływem alkoholu. Z kolei z badań przeprowadzonych przez dr D. Rode („*Psychologiczne uwarunkowania przemocy w rodzinie*” Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2010r.) na grupie mężczyzn skazanych za znęcanie się nad rodziną (art. 207 kk), wynika, że 18% to osoby, u których zdiagnozowano uzależnienie od alkoholu, a 38% to osoby nadużywające alkoholu. Alkohol zajmuje również pierwsze miejsce wśród czynników ryzyka przemocy w rodzinie w opinii publicznej. 88% respondentów badania przeprowadzonego na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w 2010 wskazało alkohol jako „przyczynę” przemocy w domach (*badanie: „Diagnoza dotycząca osób stosujących przemoc w rodzinie: przemoc w rodzinie z perspektywy dorosłej populacji Polski”. Millward Browns SMG/KRC, 2011*)”.

Ofiara przemocy to w większości przypadków osoba dorosła, która ma zdecydowanie większą możliwość obrony niż dziecko, ale posiadająca niską samoocenę i pasywne mechanizmy obrony przed zachowaniami przemocowymi. Taka osoba często jest podporządkowana partnerowi, a tym samym niezdolna do obrony. Często jest pogrążona w bezsilności, niepokoju, depresji, czy też lęku. Ofiary przemocy często są trudne w kontakcie, zagubione i nieskore do skorzystania z pomocy z zewnątrz. Taka osoba wywołuje w innych sprzeczne emocje z jednej strony współczucie z drugiej irytację, dlatego, że nic nie robi ze swoją sytuacją i nie daje sobie pomóc. Osoby, które są narażone na przemoc wykazują duże zróżnicowanie zachowań, ale w większości przypadków są zdystansowane do reszty otoczenia. W grupie ofiar przemocy w rodzinie przeszkody i utrudnienia w podejmowaniu działań łączą się z objawami lęku i poczucia własnej słabości.

Wyodrębnia się trzy typy ofiar przemocy domowej [Pospiszyl I, 1999, s. 131]:

- ofiary nieujawniające agresji lub ujawniające ją tylko w małym stopniu, zachowujące się wobec sprawcy raczej biernie – występuje tu klasyczne zjawisko znęcania się, to znaczy zachowanie z pełnią świadomości i nacechowane szczególnym okrucieństwem;
- ofiary dokuczliwe – są to osoby konfliktowe, prowokujące różnego rodzaju spięcia w małżeństwie – cechuje je duża agresywność, często też nadużywają alkoholu i innych używek;
- „ofiary agresywne, przejawiające dużą aktywność w oskarżaniu męża – odgrywanie roli ofiary często ma u tych kobiet charakter instrumentalny, każdy małżeński konflikt skrupulatnie wykorzystują i niejednokrotnie powodują agresję.” Jednym z celów tych kobiet jest na przykład uwolnienie się od niewygodnego związku.

Nie można zapominać, że ofiarami przemocy są również osoby z niepełnosprawnościami, dzieci, czy też zależne w jakiś sposób od oprawcy. Ofiary, które stosują przemoc wierzą, że robią to w swojej i dzieci obronie: „uderzyłam go, ale to była tylko obrona, gdybym nie zareagowała, prawdopodobnie leżałabym już w szpitalu albo nie żyłabym od dawna (...) broniłam się, nie stosowałam wobec niego żadnej przemocy, po prostu broniłam siebie i dzieciaka, nie mogłam stać i czekać aż nas zabije” [Pospiszyl I., 1999, s. 131].

Każdy organizm w obliczu ataku i agresji podejmuje działania obronne, zmierzające do uniknięcia bądź zminimalizowania jego skutków. Tak jest i w przypadku ofiar przemocy. Mechanizmy obronne to automatyczne i nieświadomie podejmowane działanie, zmierzające do rozładowania emocjonalnego napięcia, rozwiązania wewnętrznego konfliktu oraz zmniejszenia lęku wtedy, kiedy sytuacja psychiczna staje się nie do zniesienia [Laughlin 1963, s. 10]. Mechanizmy obronne powodują zmniejszenie napięcia emocjonalnego i tym samym pozorne panowanie nad sytuacją. Problem niestety istnieje.

Mechanizmami obronnymi są (Mazur J, 2002, s.120–121):

- *racjonalizacja* – to wybranie sensownego i jedynie słusznego wyjaśnienia dla własnego zachowania;
- *projekcja* – to utożsamianie partnera lub innych osób z własnymi negatywnymi cechami;
- *wyparcie* – wymazane z pamięci wszelkich drastycznych i bolesnych przeżyć;
- *tłumienie* – to ucieczka od rozważania i dyskusowania na tematy drażliwe;
- *fantazjowanie* – to przenoszenie się w świat iluzji i fantazji, w którym ktoś lub coś spowoduje zmianę w zachowaniu sprawcy, który zaprzestanie nagle stosowania przemocy;
- *odreagowanie* – to intensywna reakcja o parametrach agresji, która może być skierowana na sprawcę, dziecko lub inną osobę z otoczenia;
- *internalizacja* – prowadząca do poważnego zniekształcenia obrazu siebie jako osoby wartościowej, kompetentnej;
- *reakcje upozorowane jako mechanizmy kontroli* – to przyjęcie postawy nadmiernie serdecznej i partnerskiej, pozorującej przychylność do sprawcy przemocy;
- *unieważnienie poprzedniego działania* – to zaprzestanie reagowania w przyjęty, stereotypowy sposób na zachowanie sprawcy przemocy, a zastąpienie tych reakcji zupełnie innymi i przeciwnymi

Ofiary przemocy przeżywają lęk, obniżenie nastroju, zmęczenie, apatie, stany depresyjne i depresje. Niska ocena siebie i duży poziom lęku w sytuacjach konfliktowych uniemożliwia rozwiązywanie problemów w relacjach rodzinnych i na płaszczyźnie społecznej.

4. Skala problemu przemocy w powiecie człuchowskim w latach 2018 - 2020.

Dokładne określenie skali zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Dzieje się tak między innymi dlatego, że uzyskane dane nie obejmują niezgłaszanych przypadków przemocy, przemoc również bywa kamuflowana innymi problemami, postrzegana jest subiektywnie i jest podatna na manipulacje.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Człuchowie w celu określenia zjawiska przemocy opiera się na corocznych sprawozdaniach odnośnie wyżej wymienionego zjawiska współpracując przy tym między innymi z Komendą Powiatową Policji w Człuchowie, Ośrodkami Pomocy Społecznej oraz Zespołami Interdyscyplinarnymi z powiatu człuchowskiego.

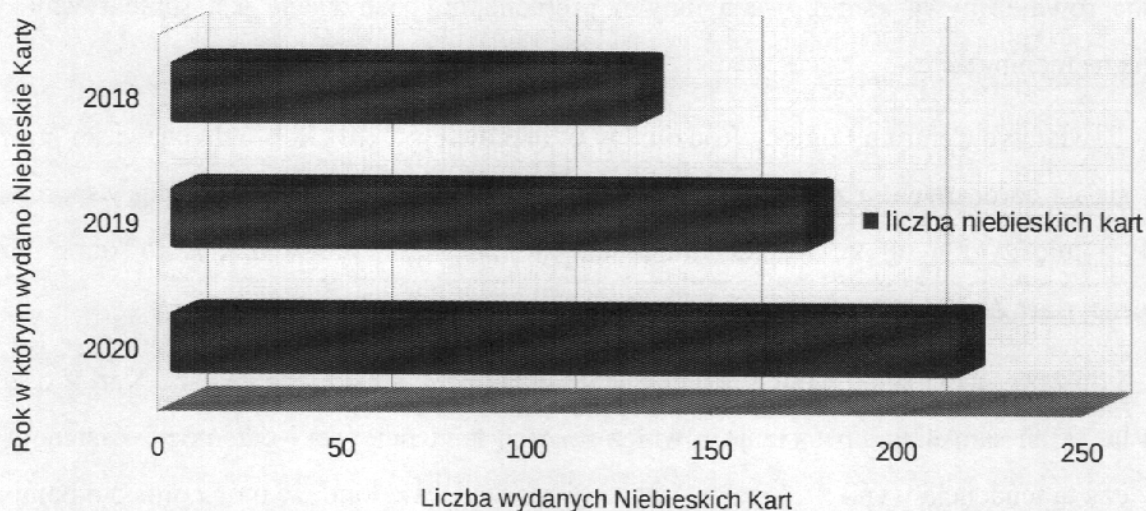
Poniższa tabela oraz wykres przedstawiają liczbę założonych Niebieskich Kart z ostatnich trzech lat. Ten sam diagram ukazuje również rosnącą tendencję skali przemocy. Zastanowić się należy czy ta tendencja wynika z tego, że ludzie są bardziej świadomi, że mogą prosić o pomoc czy może świadkowie przemocy coraz mniej boją zgłaszać się czyny, które w ich subiektywnej opinii są przemocowe.

Na taką tendencję z pewnością duży wpływ miała izolacja związana z pandemią COVID-19.

Tabela 1: Ilość założonych Niebieskich kart w całym powiecie w przeciągu ostatnich 3 lat.

Rok	Ilość wydanych Niebieskich Kart
2018	127
2019	173
2020	214

Liczba Niebieskich Kart w powiecie człuchowskim w latach 2018-2020

Wykres 1: Liczba niebieskich kart w powiecie człuchowskim w latach 2018-2020

Poniższa tabela wraz z wykresem ukazuje ile Niebieskich Kart zostało założonych w ostatnich trzech latach w podziale na poszczególne gminy powiatu człuchowskiego. Największa ilość została założona w Gminie Wiejskiej Człuchów bo od 30 w 2018r. do aż 63 w 2020r. Z kolei najmniejsza ilość została założona w Gminie Rzeczenica 4 w 2018r. , a w 2020r. o 9 więcej czyli 13.

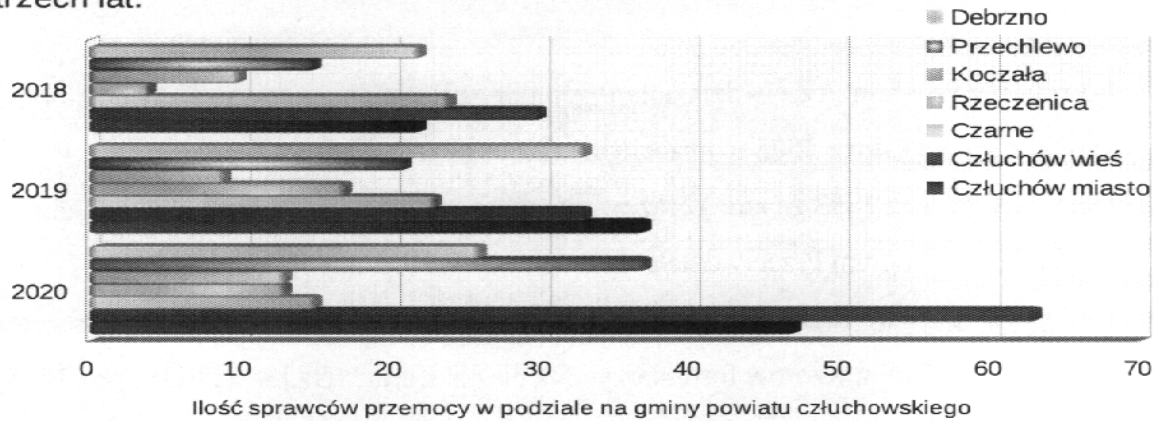
Tabela 2: Liczba założonych Niebieskich Kart w podziale na gminy w latach 2018 – 2020.

ROK	2018	2019	2020
GMINA			
Człuchów miasto	22	37	47
Człuchów wieś	30	33	63
Rzeczenica	4	17	13
Przechlewo	15	21	37
Czarne	24	23	15
Koczała	10	9	13
Debrzno	22	33	26
Razem	127	173	214

Rok w którym zostały zebrane dane w podziale na gminy pow

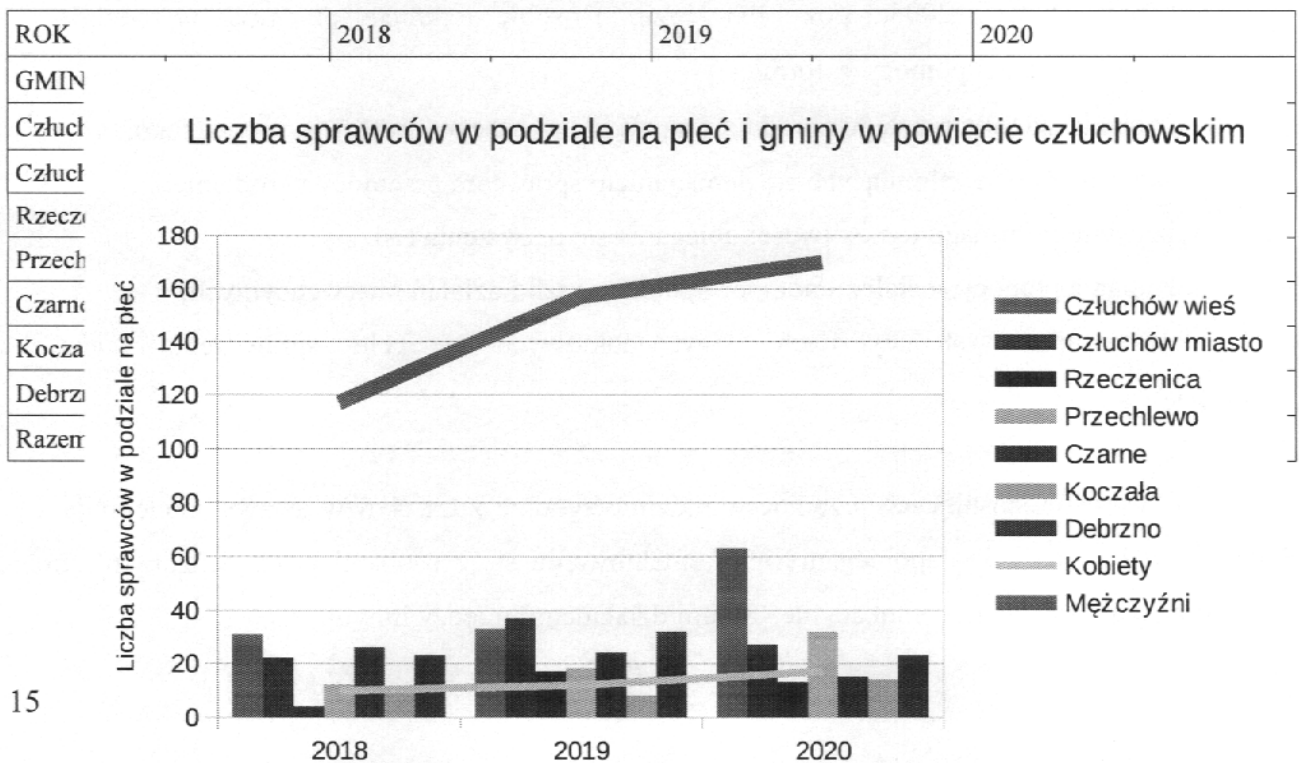
Liczba założonych Niebieskich Kart w podziale na gminy w okresie ostatnich trzech lat.

Wykres 2: Liczba założonych Niebieskich Kart w podziale na gminy w latach 2018 – 2020.

Poniższa tabela wraz z wykresem ukazuje liczbę sprawców w podziale na płeć i gminy w powiecie człuchowskim na przestrzeni ostatnich trzech lat. Tabela pokazuje, że w 2020r. największa ilość sprawców mężczyzn znajduje się w Gminie Wiejskiej Człuchów, a najmniej w Gminie Czarne. Najmniejszą tendencje wzrostową ma Gmina Koczała. Jeżeli chodzi o sprawców przemocy – kobiety największa ilość znajduje się w Gminie Czarne, a najmniejsza w Gminie Rzeczenica. Tendencja ta utrzymuje się na przestrzeni ostatnich trzech lat.

Tabela 3. Liczba sprawców w podziale na płeć i gminy w powiecie człuchowskim.

15

5. Zadania powiatu w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ma uwarunkowania prawne w ustawie z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

(Dz.U. z 2005r., poz 1493 ze zm.) oraz w innych umocowaniach prawnych takich jak:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021,
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2011r., poz 1245)
- Ustawa z dnia 15 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020r., poz 1359 ze zm.)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2021r., poz 534 ze zm.)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020r., poz 1376 ze zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982r., o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi ze zmianami (Dz.U. z 2020r., poz 1492 ze zm.)

6. Formy udzielania pomocy w powiecie.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, (Dz.U. z 2005r., poz 1493 ze zm.) osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy w formie:

1. udzielania szeroko pojętego poradnictwa psychologicznego, prawnego i socjalnego;
2. wskazanie miejsc zajmujących się pomaganiem sprawcom przemocy w rodzinie;
3. udzielanie informacji o możliwości ubiegania się o asystenta rodziny;
4. udzielanie pomocy socjalnej. pomocy społecznej jak i działań interwencyjnych;
5. dokonywanie systematycznych wizyt domowych w celu sprawdzenia stanu bezpieczeństwa rodziny.

Wobec osób stosujących przemoc w rodzinie zgodnie z art. 4 w/w ustawy podejmuje się działania mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami pokrzywdzonymi oraz oddziaływania korekcyjno – edukacyjne. Takimi działaniami między innymi są:

1. udzielanie poradnictwa psychologicznego, prawnego i socjalnego;
2. sporządzenie Niebieskiej Karty;
3. podjęcie działań monitorujących względem rodzin, które są objete procedurą Niebieskiej Karty;
4. prowadzenie terapii sprawców przemocy, uzależnień;
5. możliwość udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy.

Do najczęściej stosowanych w 2020 roku działań podejmowanych przez Zespoły Interdyscyplinarne należy kierowanie na terapię uzależnień od alkoholu oraz kierowanie do udziału w programie korekcyjno - edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie, a także na indywidualne terapie ze specjalistami.

7. Adresaci Programu

Działania wynikające z Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021- 2025 skierowane są do :

- ◆ osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- ◆ świadków przemocy w rodzinie,
- ◆ osób stosujących przemoc w rodzinie,
- ◆ społeczności lokalnej.

8. Realizatorzy Programu

Kompleksowa realizacja Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie możliwe będzie dzięki współpracy interdyscyplinarnej instytucji działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie w całym powiecie.

Na terenie powiatu człuchowskiego funkcjonują następujące instytucje podejmujące działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- ◆ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Człuchowie,

- ◆ Ośrodki Pomocy Społecznej w powiecie człuchowskim ,w tym Zespoły Interdyscyplinarne,
- ◆ Komenda Powiatowa Policji w Człuchowie i jednostki podległe,
- ◆ Placówki oświatowe: przedszkola, szkoły, Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Człuchowie,
- ◆ Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Człuchowie,
- ◆ Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie Powiatu,
- ◆ Sąd Rejonowy w Człuchowie,
- ◆ Prokuratura Rejonowa w Człuchowie,
- ◆ Urząd Miasta w Człuchowie,
- ◆ Jednostki służby zdrowia,
- ◆ Organizacje pozarządowe.

9. Przewidywane efekty realizacji programu

1. Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Zmiana postaw osób stosujących przemocą domową wobec zjawiska przemocy.
3. Zmiana postaw w zachowaniu osób stosujących przemoc w rodzinie.
4. Zwiększenie skuteczności i dostępności specjalistycznej pomocy dla osób stosujących przemocą w rodzinie.
5. Zmiana poglądów, stereotypów i postaw wśród społeczeństwa odnośnie przemocy w rodzinie.

10. Zakończenie

Pomoc społeczna jako zadania polityki społecznej państwa wobec sprawców przemocy i ich ofiar organizuje możliwości wsparcia w różnych jej formach systemowych i indywidualnych.

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005r., poz 1493 ze zm.) podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej karty” i nie wymaga zgody

osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia.

Przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym przez prawo. Każdy, kto wie lub jest świadkiem tego zjawiska, powinien poinformować o tym odpowiednie służby, które są zobowiązane do ochrony ofiar i udzielenia pomocy.

Ośrodki gminne i miejskie pomocy społecznej w powiecie realizują programy pomocowe jako zadanie ustawowe.

Monitorowanie przebiegu programu opierać się może o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Monitorowanie działań może być zakończone rocznym sprawozdaniem, które będzie przedstawione Radzie Powiatu.

Źródła do programu korekcyjnego 2021

1. <https://fundacjaart.pl/bazawiedzy/fakty-i-mity-dotyczace-przemocy/>
2. Basak A.M. (2013): Pedagogika rodziny nr 3, Ofiary przemocy w rodzinie, Wydawnictwo: Muzeum Historii Polski
3. Mazur J. (2002): Przemoc w rodzinie. Teoria i rzeczywistość. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”
4. Mellibruda, J.(1998).Przemoc domowa. W: O przemocy domowej - poradnik dla lekarza pediatry. Warszawa: PARPA..
5. Pospiszyl I.. (1999): Razem przeciw przemocy. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”.
6. Rode. D. (2002). Przemoc domowa — charakterystyka i zakres zjawiska. W: Stanik J. (Red): Wybrane obszary praktyki biegłego sądowego psychologa. Psychologia. Badania i aplikacje.Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
7. Rode D. (2018): Psychologiczne i relacyjne wyznaczniki przemocy domowej. Charakterystyka sprawców: Wydawnictwo SUPREMA LEX Centrum Szkolenia Kadr i samorządów, Kraków

Opracowała :

Alicja Giżowska

PCPR Człuchów

